

Sygn. akt IV U 971/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2017r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2017r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 11 maja 2017r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. P. prawo do emerytury od dnia (...) 2017r.;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 971/17

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. P. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 11 maja 2017r. znak (...), którą to decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury. Ubezpieczony wywodził, że spełnia kwestionowane przez organ rentowy przesłanki stażowe, tj. wskazał na okres pracy w gospodarstwie rolnym, który powinien uzupełnić staż ogólny do wymaganych 15 lat, jak również na późniejszą pracę młynarza, wykonywaną przez ponad 15 lat. Na dowód podnoszonych okoliczności skarżący przedłożył dokumenty oraz zaproponował zeznania świadków i własne. Skarżący domagał się zmiany zaskarżonej decyzji przez przyznanie prawa do emerytury oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie. Pozwany powołał przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2017r., poz. 1383 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami; dalej również: rozporządzenie RM z lutego 1983r.). Organ rentowy nie kwestionował ukończenia przez skarżącego 60 i tego, że nie jest on członkiem OFE. Wywodzono natomiast, że ubezpieczony nie legitymuje się okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach (kwestionowano wystawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, przy braku dalszych dowodów) oraz że z uwagi na rozbieżności w oświadczeniach skarżącego co do jego

pracy w gospodarstwie rolnym, nie ma on wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący J. P. urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...). ukończył 16 rok życia, zaś w dniu (...) 2017r. osiągnął wiek 60 lat.

Skarżący mieszkał z matką w gospodarstwie rolnym dziadka W. W., które prowadzone było w T.. Gospodarstwo nie było zmechanizowane, miało powierzchnię 11,28 ha. Po śmierci dziadka w dniu 16 lutego 1974r. gospodarstwo prowadzone było przez matkę skarżącego S. T., która od dnia 1 lipca 1977r. uiszczala związane z tym składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Ubezpieczony pracował w tym gospodarstwie w pełnym wymiarze czasu w okresie od ukończenia szkoły, tj. od dnia 20 czerwca 1972r. do dnia 23 maja 1974r. i od dnia 1 kwietnia 1977r. do dnia 5 maja 1980r., co od ukończenia 16. roku życia stanowi łącznie 4 lata, 1 m-c i 23 dni. Do obowiązków ubezpieczonego należały wszelkie prace przy produkcji roślinnej i zwierzęcej.

(ostatecznie bezsporne, ponadto dokumenty dołączone do odwołania i zgromadzone w katach organu rentowego, zeznania świadków B. K. i J. T. z rozprawy w dniu 11 września 2017r.

W okresie od dnia 24 maja 1974r. do dnia 31 marca 1977r. ubezpieczony pracował jako robotnik budowlany w Wojewódzkiej Spółdzielni Budownictwa (...) w Ż..

W okresie od dnia (...) 1980r. do dnia 30 grudnia 2000r. ubezpieczony pracował w młynie w M., przy czym jego pracodawcami w tym okresie byli kolejno: Przedsiębiorstwo Usług (...) w M. (do 16 października 1993r.), PPHU (...) Spółka z o.o. w M. (od 17 października 1993r. do 31 grudnia 1998r.), (...) Spółka z .o. w S. Młyn w M. (od 1 stycznia 1999r. do 31 października 1999r.), (...) -Młyn Spółka z o.o. O.. W.. S. Młyn w M. (od 1 listopada 1999r. do 22 grudnia 1999r.) i (...) P. (...) w M. (od 23 grudnia 1999r. do 30 grudnia 2000r.), przy czym zmiany pracodawców następowały w trybie art. 23¹ kp.

(bezsporne, ponadto świadectwa pracy w aktach ZUS)

W okresie zatrudnienia w młynie w M. ubezpieczony wykonywał do 1 maja 1982r. pracę pakowacza przetworów (otrąb i mąki) na urządzeniach tradycyjnych, a następnie pracę młynarza.

(ostatecznie bezsporne, ponadto świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach w pliku emerytalnym, dokumenty z akt osobowych koperta k.41 oraz zeznania świadków E. Ł. i A. R. z rozprawy w dniu 11 września 2017r.)

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy przybliżyć przepisy prawa, które miały zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli na omówienie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia. Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do §4 rozporządzenia RM z lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu

są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Co do stażu pracy w warunkach szczególnych trzeba wyjaśnić, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie RM z 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono m.in. prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śrut (dział X poz. 10), zaś z zarządzenia resortowego wynika, że do prac tych należy praca m.in. na stanowiskach pakowacza przetworów zbożowo-mącznych na urządzeniach tradycyjnych i praca młynarza, a więc praca wykonywana przez ubezpieczonego (ostatecznie bezspornie) w okresie od dnia (...) 1980r. do dnia 31 grudnia 1998r.

Należy też wskazać, że wnioskodawca przedłożył pozwanemu świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, jednak wystawione nie przez pracodawców lub ich następców prawnych, a więc wystawione przez podmiot nieuprawniony w świetle § 2 ust. 2 rozporządzenia RM z lutego 1983r. Zważyć jednakże należy, że świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, bądź jego brak, nie jest jednak bezwzględną przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie. Takich dowodów skarżący dostarczył w postępowaniu sądowym w postaci zeznań świadków, którzy potwierdzili wywodzony przez ubezpieczonego charakter jego pracy, w tym okoliczność, że praca pakowacza przetworów zbożowo-mącznych odbywała się na urządzeniach tradycyjnych, której to informacji nie zawierało świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25 kwietnia 2001r. (k.16 pliku emerytalnego).

Co do stażu ogólnego należy stwierdzić, że w ocenie Sądu staż ten winien być uzupełniony wnioskowanym przez niego okresem pracy w gospodarstwie rolnym nie tylko dziadka (ten był bezsporny już przy wydaniu zaskarżonej decyzji, w której niekwestionowany staż ogólny to 22 lata, 2 m-ce i 21 dni), ale i matki (dalsze 3 lata, 1 m-c i 5 dni), w zakresie niezbędnym do otrzymania sumy 25 lat okresów uprawniających do emerytury. Skarżący przedstawił w tej kwestii dowody z dokumentów, które – po złożeniu zeznań przez świadków – wyjaśniły wątpliwości zgłaszane przez pozwanego, a wynikające z rozbieżności w oświadczeniach składanych przez ubezpieczonego w postępowaniu administracyjnym. Wystarczy zatem wyjaśnić, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, traktując je jak okresy składkowe, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Utrwalone są w tym względzie poglądy, które wskazują, że takie uzupełnienie umożliwia praca w wymiarze nie mniejszym niż 4 godzin dziennie (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1997r. w sprawie II UKN 96/96 – OSNAPiUS 23/97 poz. 473). Dowody zaproponowane przez wnioskodawcę potwierdziły okoliczność pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym jego matki w T. w wymiarze i w okresach wystarczających dla przyjęcia, że na dzień 1 stycznia 1999r. skarżący legitymuje się sumą 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Okoliczności takiej właśnie pracy w wymiarze znacznie przekraczającym 4 godziny dziennie dały wyraz zeznania przesłuchanych na tę okoliczność

świadków, przede wszystkim szczegółowe zeznania J. T.. Z zeznań świadków wynikało jednoznacznie, że w spornym okresie skarżący w gospodarstwie pracował tylko z matką, przy czym to on był główną siłą roboczą gospodarstwa.

Należy dodać, że z uwagi na zgodne ostatecznie stanowisko stron co do stanu faktycznego, na podstawie art. 217§3 kpc Sąd pominął dowód z zeznań ubezpieczonego.

Konsekwencją dokonanych ustaleń co do stażu pracy skarżącego na dzień 1 stycznia 1999r., zarówno ogólnego, jak i w szczególnych warunkach, musiało być przyjęcie, że spełnia on wszystkie przesłanki przyznania mu wnioskowanego prawa do emerytury. Skutkowało to zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i przepisów powołanych wyżej oraz art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej przez przyznanie prawa do emerytury od ukończenia 60. roku życia (pkt I. wyroku).

Wykazanie przez skarżącego dopiero na etapie postępowania sądowego wszystkich przesłanek niezbędnych do przyznania mu prawa do emerytury skutkowało stwierdzeniem na podstawie art. 118 ust. 1a a contrario, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II. wyroku).

Rozstrzygnięcie o kosztach oparto na art. 98§1 kpc (zasada odpowiedzialności za wynik procesu) i art. 99 kpc. Zasadzona kwota to stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika, wynikająca z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. poz. 1804 ze zmianami). Uwzględnieniu w kosztach procesu nie podlegała opłata skarbową od pełnomocnictwa z uwagi na zwolnienie wynikające z art. 2 ust. 1 pkt 1 ppkt b ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2016r. poz. 1827 ze zmianami) (pkt III. wyroku).